

Reclassering Nederland
Landelijk kantoor

Vivaldiplantsoen 100-200
3533 JE Utrecht
Postbus 8215
3503 RE Utrecht
(T) 030 232 49 49
(F) 030 232 49 50
(I) www.reclassering.nl

Aan Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste commissie voor Veiligheid en Justitie
Van Sjef van Gennip
Algemeen Directeur Reclassering Nederland
Datum 11 april 2013
Onderwerp rondetafelgesprek Masterplan DJI 2013-2018
E-mailadres I.van.essen@reclassering.nl

Geachte leden,

Op 18 april is er een rondetafelgesprek over het Masterplan DJI. Ter voorbereiding maak ik u graag deelgenoot van mijn visie op dit plan. Daarnaast wil ik mijn zorgen uitspreken over enkele aspecten ervan.

Het is duidelijk dat ook de strafrechtketen haar bijdrage zal moeten leveren aan de bezuinigingen. Dat vraagt ingrijpende keuzes. Keuzes waarbij we telkens een afweging moeten maken tussen kostenbesparing en veiligheid. De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) beschrijft in haar Masterplan DJI 2013-2018 op welke manier zij haar taakstelling wil realiseren.

Afschaffen detentiefasering

Naast vergelding is het voorkomen van nieuwe slachtoffers een belangrijk doel van het strafrecht. Binnen het huidige stelsel van detentiefasering is daarom veel aandacht voor geleidelijke re-integratie, met als doel de kans op recidive zoveel mogelijk te verkleinen. Indien detentiefasering vervangen zou worden door 'kale' ED, zou dit een flinke stap terug betekenen op weg naar een veiliger samenleving.

Reclassering Nederland ziet ED als een bij uitstek geschikte executiemodaliteit om geleidelijke re-integratie vorm te geven. Maar alleen als we tijdens ED inzetten op gedragsverandering. Met behandeling en gedragsinterventies. Door stevige controle en begeleiding. En onder strenge voorwaarden, net als bij een reclasseringstoezicht.

Kortgestraften

Bij kortgestraften kunnen we door toepassing van ED voorkomen dat de veroordeelde zijn werk en woning verliest of dat zijn relatie met familie gevaar loopt. En ook bij kortgestraften is het mogelijk om gedragsverandering te bewerkstelligen, zoals is gebleken uit de positieve ervaringen die DJI en de reclassering hebben opgedaan met het programma *Focus On Re-entry* en de training *Kiezen Voor Verandering*. Reclassering Nederland pleit er dan ook voor om deze terugkeeractiviteiten ook aan te bieden tijdens ED.

Daarnaast merken we op dat de wet Voorwaardelijke Sancties die vorig jaar in werking is getreden, nog veel 'ongebruikte ruimte' biedt om vaker voorwaardelijke straffen op te leggen in plaats van korte detentie. Met een (deels) voorwaardelijke sanctie heeft justitie een uitgebreid palet bijzondere voorwaarden om een op recidivevermindering gerichte sanctie op maat op te leggen.

Dat geldt ook voor het schorsen van de voorlopige hechtenis met elektronische controle. Ook op die manier kan in veel gevallen op een verantwoorde manier detentieschade worden voorkomen en vanaf het begin aan risicomanagement en gedragsverandering worden gewerkt.

Selectie

Niet in alle gevallen is ED geschikt. Alleen een verblijfadres is niet voldoende. De gedetineerde moet ook over voldoende zelfdiscipline en zelfredzaamheid beschikken wil ED een kans van slagen hebben. De reclassering beschikt over de benodigde expertise om een goede inschatting te maken van de kans van slagen in individuele gevallen. En om een aanpak op maat te bepalen. Een persoonsgerichte aanpak dus, en geen uitsluiting van groepen op voorhand. Juist ook voor mensen met een ernstige verslaving of een psychische stoornis is het belangrijk dat de terugkeer in de samenleving geleidelijk gebeurt. Met goede begeleiding en een persoonsgerichte aanpak is volgens ons ook voor deze groep ED mogelijk én noodzakelijk om recidive te voorkomen.

Motivatatie als voorwaarde?

In het Masterplan wordt het toekennen van reintegratiefaciliteiten gekoppeld aan het gemotiveerd zijn van gedetineerden. Door motivatie centraal te stellen binnen het detentiebeleid loopt de samenleving het risico dat ongemotiveerde, maar zeer risicovolle daders na detentie zonder voorbereiding en zonder begeleiding naar buiten komen. Zeker bij daders van zeden- en geweldsmisdrijven is dit een zeer ongewenste situatie. Motivatie is in veel gevallen een beïnvloedbare factor. Reclassering Nederland vindt het daarom belangrijk om ook te investeren in de houding en het gedrag van ongemotiveerde gedetineerden, zodat we ook voor die groep de mogelijkheden om recidive te beperken optimaal benutten.

Arbeid tijdens detentie

Arbeid is een belangrijke factor om recidive te voorkomen. Het is terecht dat werken een belangrijk onderdeel is van ED. Heeft iemand werk, dan kan ED voorkomen dat iemand zijn baan verliest. Heeft een gedetineerde geen werk, dan kan de detentieperiode gebruikt worden om een baan te vinden. Dat is echter niet van de ene op de andere dag geregeld. Delictplegers beschikken vaak niet over vaardigheden, houding en gedrag om aan werk te komen of te behouden, noch over de juiste startkwalificaties. Reclassering Nederland beschikt dankzij de werkstraf over de infrastructuur om samen met DJI, gemeenten en maatschappelijke instellingen de gedetineerde als opmaat naar regulier werk, vanaf de eerste dag aan de enkelband, zinvol werk te laten verrichten. Bijvoorbeeld bij het onderhoud en schoonmaken van wijken en parken, in zorginstellingen of bij vrijwilligersorganisaties.

De omgeving betrekken

De sociale omgeving van een gedetineerde kan een belangrijke rol spelen in het voorkomen van terugval in crimineel gedrag. Middels een *Eigen Kracht-conferentie* kunnen familieleden, vrienden en bekenden ter ondersteuning en controle worden betrokken bij een plan van aanpak. Bijvoorbeeld op het gebied van sociale contacten, vrije tijd, geldzaken, opvoedingskwesties of verslavingsproblemen. Dit kan de kans op een succesvolle re-integratie vergroten. Graag verkent Reclassering Nederland de mogelijkheden om *Eigen Kracht-conferenties* in te zetten tijdens ED.

Verkorting behandelduur tbs

Een deel van de bezuinigingen wil DJI bereiken door verkorting van de gemiddelde behandelduur tbs. Reclassering Nederland ondersteunt het voornemen om patiënten als dat vanuit risicobeheersing verantwoord is te laten doorstromen naar lager beveiligde instellingen en eerder onder begeleiding te laten uitstromen. Het Forensisch Psychiatrisch Toezicht biedt een gedegen kader voor een geleidelijke overgang van een klinische setting naar een delictvrij leven buiten. Het is dan wel essentieel om voldoende (reserve)capaciteit binnen vrij te houden binnen Forensisch Psychiatrische Centra voor crisisopvang.

Tot slot

DJI en de reclassering hebben dezelfde doelstelling: bijdragen aan een veiliger samenleving. En de reclassering heeft net als DJI te maken met forse bezuinigingen. Door krachten te bundelen kunnen we de bezuinigingen op zo'n manier invullen dat we sterker staan en het gezamenlijke doel beter bereiken. Reclassering Nederland werkt daarom graag mee aan het concretiseren van de voorstellen, met in achtname van de kanttekeningen die we hierbij hebben gemaakt.

Reclassering Nederland beseft dat het Masterplan grote impact heeft op het personeel van DJI. Graag gaat Reclassering Nederland in gesprek om te onderzoeken of we gebruik kunnen maken van personeel van DJI.

Hoogachtend,

Sjef van Gennip
Algemeen directeur